

Економіка та управління підприємствами

УДК 338.31

Пилипенко Вячеслав Валентинович

кандидат економічних наук, доцент

Сумський національний аграрний університет

Пилипенко Вячеслав Валентинович

кандидат экономических наук, доцент

Сумской национальной аграрный университет

Pylypenko Viacheslav

PhD in Economics, Associate Professor

Sumy National Agrarian University

ORCID: 0000-0001-5995-013X

Кибенко Таміла Миколаївна

магістрант

Сумського національного аграрного університету

Кибенко Таміла Николаевна

магистрант

Сумского национального аграрного университета

Kibenko Tamila

Undergraduate of the

Sumy National Agrarian University

ORCID: 0000-0002-3869-6504

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

**ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ВЛИЯНИЯ НА ПОВЫШЕНИЕ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЙ**

**THE MAIN FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF ECONOMIC
EFFICIENCY OF ENTERPRISES**

Анотація. В статті розглянуто основні чинники, що впливають на підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємств. Зазначено, що підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств можливо тільки при раціональному і науково обґрунтованому використанні наявного ресурсного потенціалу, збільшенні якості реалізованої продукції та прибутковості комерційних операцій, оптимізації структури майна та джерел його фінансування.

Займаючись пошуком шляху підвищення ефективності організації, треба звертати увагу на всі аспекти, які можуть хоч якось стосуватися діяльності фірми. В першу чергу це внутрішня проблема і способи її вирішення. Також важливо не випустити з поля зору умови зовнішнього середовища, які безпосередньо або побічно відносяться до справ фірми.

Напрямами ефективного розвитку підприємства є: зниження витрат, яке не відбивається на якості виробництва; модернізація і автоматизація робочого процесу; пошук нових шляхів організації управління; правильний маркетинг.

Виявлено найбільш важливі чинники впливу на економічну ефективність господарювання: мотивація співробітників, делегування більших владних повноважень менеджерам середньої ланки та керівникам підрозділів, максимальне використання досягнень НТП, залучення інвесторів, підвищення лояльності та ефективності співробітників.

Ключові слова: економічна ефективність, ефективність виробництва, результативність, фінансово-господарська діяльність.

Аннотація. В статье рассмотрены основные факторы, влияющие на повышение экономической эффективности хозяйственной деятельности предприятий. Отмечено, что повышение эффективности финансово-хозяйственной деятельности предприятий возможно только при рациональном и научно обоснованном использовании имеющегося ресурсного потенциала, повышении качества реализуемой продукции и прибыльности коммерческих операций, оптимизации структуры имущества и источников его финансирования.

Занимаясь поиском пути повышения эффективности организации, надо обращать внимание на все аспекты, которые могут хоть как-то касаться деятельности фирмы. В первую очередь это внутренние проблемы и способы их решения. Также важно не упустить из поля зрения условия внешней среды, которые непосредственно или косвенно относятся к делам фирмы.

Направлениями эффективного развития предприятия являются: снижение расходов, которое не отражается на качестве производства; модернизация и автоматизация рабочего процесса; поиск новых путей организации управления; правильный маркетинг.

Выявлены наиболее важные факторы влияния на экономическую эффективность хозяйствования: мотивация сотрудников, делегирование больших властных полномочий менеджерам среднего звена и руководителям подразделений, максимальное использование достижений НТП, привлечения инвесторов, повышения лояльности и эффективности сотрудников.

Ключевые слова: экономическая эффективность, эффективность производства, результативность, финансово-хозяйственная деятельность.

Summary. The article considers the main factors influencing the increase of economic efficiency of economic activity of enterprises. It is noted that increasing the efficiency of financial and economic activities of enterprises is possible only with rational and scientifically sound use of available resource potential, increasing the quality of sold products and profitability of commercial operations, optimizing the structure of property and sources of funding.

When looking for ways to improve the efficiency of the organization, you need to pay attention to all aspects that may somehow relate to the activities of the firm. First of all, this is an internal problem and ways to solve it. It is also important not to lose sight of environmental conditions that are directly or indirectly related to the affairs of the firm.

Areas of effective development of the enterprise are: cost reduction, which does not affect the quality of production; modernization and automation of the workflow; search for new ways of organizing management; proper marketing.

The most important factors influencing the economic efficiency of management have been identified: employee motivation, delegation of greater power to middle managers and heads of departments, maximum use of STP achievements, attracting investors, increasing employee loyalty and efficiency.

Key words: economic efficiency, production efficiency, efficiency, financial and economic activity.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських організацій – це одна з найактуальніших проблем розвитку галузі.

Ефективність виробництва відноситься до числа ключових категорій ринкової економіки. Проблемі підвищення ефективності діяльності завжди приділялася дуже пильна увага, оскільки її рішення є запорукою успішного розвитку будь-якого господарюючого суб'єкта. В аграрному виробництві їй надається особливе значення, так як від стабільного та успішного розвитку суб'єктів господарювання залежить і належні соціально-економічні умови проживання сільського населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підвищення економічної ефективності господарювання підприємств та організацій завжди була в центрі уваги економістів-дослідників. Різні аспекти цієї проблеми висвітлюються в багатьох працях як вітчизняних, так і закордонних науковців, зокрема таких, як Андрійчук В. [2], Гречко А.[5], Друкер П.[6], Морозов О.[8], Пилипенко Н.[11], Покропивний С.[13], Ярославський А.[14], та багатьох інших. Проте, актуальним на сьогоднішній день є виділення основних чинників, що забезпечують підвищення економічної ефективності господарювання в сучасних умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є визначення основних чинників, що впливають на підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємств.

Виклад основного матеріалу. Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських організацій можливо тільки при раціональному і науково обґрунтованому використанні наявного ресурсного потенціалу, збільшенні якості реалізованої продукції та прибутковості комерційних операцій, оптимізації структури майна та джерел його фінансування, тобто досягненні збалансованості діяльності [2].

Успішно функціонують тільки ті підприємства, які постійно порівнюють отримані результати з проведеними витратами або витраченими

ресурсами, порівнюють обсяги виробництва продукції з можливостями по її продажу.

У міру розвитку суспільства змінювалася система поглядів на сутність ефективності сільського господарства, підходи до її оцінки, значення цієї категорії для успішного функціонування і розвитку агропромислового комплексу.

Думки сучасних дослідників про сутність ефективності багато в чому збігаються, проте критерії та індикатори її оцінки висуваються різні [3;10;13;14]. В результаті цього в даний час сформовано безліч показників ефективності діяльності підприємств. Однак їх різноманітність і слабкий взаємозв'язок призводять до зайвої інформаційної навантаженості і ускладнюють інтерпретацію отриманих даних, що часто є причиною прийняття неправильних управлінських рішень [1].

Крім того, економічні відносини не стоять на місці, вони динамічно розвиваються, що вимагає адаптації аналітичного інструментарію до сучасних потреб бізнесу і призводить до зміни методики аналізу ефективності діяльності.

Як правило, прагнучи підвищити якісний ріст виробництва, керівництво робить упор на фінансову сторону справи. Це не завжди приносить результат, оскільки такий підхід може зашкодити обороту товарів, що поставляються або послуг. В такому випадку виходить зовсім зворотний результат, який дуже складно змінити в майбутньому [9].

Підвищення ефективності діяльності підприємства вважається дійсно продуктивним при наступних умовах:

- міцна конкурентоспроможність – коли отримані вами результати значно вище, ніж у ваших конкурентів на ринку.

- зростання показників фінансової сторони підвищується значно швидше, ніж у аналогічних підприємств і фірм.
- утворюється достатня кількість незадіяних ресурсів, які можна вкласти в оновлення та зміни всередині організації [12].

Розвиток і відповідність запитам споживачів – найважливіша сторона в роботі будь-якої організації. Поки рівень підприємства не буде повністю відповідати сучасним вимоги, ефективність його роботи залишається на нейтральному рівні. Важливо, щоб кожен підрозділ працював на високий результат. Тільки в цьому випадку можна досягати дійсно високих цілей [6].

Кожна організація повинна вибрати правильний шлях розвитку, суто індивідуальний для будь-якої фірми. Слід виділити лише кілька основних правил, які можна застосувати до будь-якої з них.

- ✓ зниження витрат, яке не відбивається на якості виробництва. Багато управлінців вирішують це питання шляхом скорочення штату або закупівлею більш дешевих матеріалів. У цьому випадку варто звертати увагу на те, що може значно впасти швидкість, і робота організації втратить прибуток [4].
- ✓ модернізація і автоматизація робочого процесу. Це варто робити тільки після детального аналізу продуктивності. Господарський і виробничий відділи найчастіше потребують таких оновлень.
- ✓ пошук нових шляхів організації управлінських моментів. Оновлення на рівні керівництва допоможе привнести свіжі ідеї і нові сили для реалізації прибуткових проектів [11].
- ✓ правильний маркетинг. Реклама грає важливу роль в підвищенні фінансового обороту компанії. Правильно пророблена схема залучення клієнтів здатна принести великий прибуток при порівняно низьких витратах [8].

Деталізація кожного з цих аспектів може принести бажаний результат. Але не варто забувати також про те, що будь-яка фірма це в першу чергу люди, що працюють в ній. Варто заохочувати ініціативу співробітників, нагороджувати за вдалі ідеї. В такому випадку буде отриманий колектив, зацікавлений в просуванні підприємства на всіх рівнях.

Займаючись пошуком шляху підвищення ефективності організації, треба звертати увагу на всі аспекти, які можуть хоч якось стосуватися діяльності фірми. В першу чергу це внутрішня проблема і способи її вирішення. Також важливо не випустити з поля зору умови зовнішнього середовища, які безпосередньо або побічно відносяться до справ фірми.

Розглянемо більш докладно кожен фактор, на який потрібно звертати увагу в процесі поліпшення роботи компанії.

- ✓ Мотивація співробітників. Крім премій і заохочення за більший обсяг роботи, не можна забувати про таку важливу річ як підвищення кваліфікації. Підбір правильних курсів значно підвищить компетентність працівників. Це набагато простіше, ніж шукати нових людей з більш високим рівнем знань і навичок.
- ✓ Більше влади місцевим управлінцям. Якщо ваша фірма досить велика і має філії в різних містах, одній людині стає складно контролювати всі рівні. Варто сподіватися більше відповідальності і влади на місцевих управлінців. Це саме можна сказати і до начальників різних підрозділів. Це допоможе керувати всіма сторонами роботи з точки зору компетентного співробітника.
- ✓ Використовувати прогрес на благо. Не треба лінуватися відвідувати різні виставки і ярмарки, де представляють нові розробки і технології. Вчасно оновлюючи виробничий аспект підприємства, підприємство зможе збільшити обсяги виробництва при колишніх витратах ресурсів.

- ✓ Залучення інвесторів. Вливання грошей зацікавлених людей допоможе відновити і значно поліпшити рентабельність всієї компанії.
- ✓ Підвищення лояльності та ефективності співробітників. Багато роботодавців не звертають увагу на такий аспект, як правильний відпочинок співробітників. Слід організовувати своїм працівникам можливість відвідувати різні санаторії і бази відпочинку за зниженими цінами. Це допоможе значно скоротити кількість лікарняних і підвищити працездатність людей. Не треба також забувати про корпоративи на честь важливих дат. Спільно проведений захід здатен міцно згуртувати колектив.

Перш ніж приступати до планування змін в будь-якому напрямку компанії, потрібно правильно і чітко проаналізувати стиль фірми. Це дасть можливість краще розуміти, в якому напрямку варто рухатися. Грамотний керівник знає, що сучасне підприємство – це цілий комплекс оновлень, без яких не можна обійтися для максимальної продуктивності роботи.

Для детального розуміння ситуації всередині фірми, знадобиться:

- статистика попередніх років роботи форми. До цього пункту належать: кількість продукції, що випускається, продажу, поповнення або скорочення штату, рентабельність, рівень коливання зарплат.
- середні і вищі показники обороту в потрібній галузі.
- повноцінне порівняння своєї фірми з конкурентами по прибутку і витратам.
- ретельний аналіз всіх чинників, що призводить до занепаду або фінансових втрат підприємства.
- призначення відповідальних за проведення інновацій і реформ на місцях.

Нерідко детальна оцінка загальної інформації показує, що реформи варто починати з самої верхівки. В такому випадку керівництву варто переглянути методи управління і міняти їх. Кардинальні зміни нерідко приносять результат вже на першому етапі. Дуже важливо правильно оцінювати власні дії. Визнати помилки – значить зробити перший крок до успішного виконання поставлених завдань. Тоді прогрес не стане ворогом, а буде працювати на благо фірми.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Економічна ефективність господарської діяльності завжди була, є і буде в центрі уваги економістів, господарників, науковців. В сучасних умовах, надзвичайно важливим є комплексний, системний підхід до визначення чинників, що забезпечують її підвищення. Проведене дослідження дозволить на практиці зосередити увагу керівників та відповідних спеціалістів на пріоритетних напрямках підвищення економічної ефективності господарської діяльності підприємств.

Література

1. Pylypenko, Nadiia M.; Pylypenko, Viacheslav V.; Kuchkova, Kristina O.. Competitive Advantages of Agricultural Enterprises from the Perspective of the Analysis of the Competition's Conditions // *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, [S.l.], v. 9. n. 8. PP. 2774-2789, dec. 2019. ISSN 2068-696X. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/4144>.
2. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 292 с.
3. Богданович О. Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 1. С. 25.

4. Головенко А. Підвищення ефективності діяльності підприємства як результат ефективного управління. URL: <http://conference.spkneu.org/2012/12/golovenko-o/>
5. Гречко А. Дослідження методів підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2015. Вип. 16. С. 10–18.
6. Друкер П. Эффективное управление / пер. с англ. М. Котельниковой. М.: Астрель, 2004. 284 с.
7. Економічна енциклопедія: У трьох томах / Ред.кол. С.В. Мочерний (відп.ред.) та ін. Т.1 Київ, Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
8. Морозов О. О. Основные пути повышения экономической эффективности деятельности предприятия в условиях рынка // Экономика и социум. 2017. №12(43). URL: https://iupr.ru/domains_data/files/zurnal_43/Morozov%20O.O.%20Sovremennye%20tehnologii%20upravleniya%20organizaciyay.pdf
9. Орликовський М. Новітні концепції управління ефективністю діяльності сучасних підприємств // Ефективна економіка. 2014. № 5. С. 18–23.
10. Пилипенко В.В., Пилипенко Н.М. Науково-практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств // Вісник СНАУ. 2016. №.1(67) С. 73–78.
11. Пилипенко Н. М. Основні засади формування системи забезпечення економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства // Ефективна економіка. 2019. № 1. DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.43](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.43)
12. Пилипенко Н. М., Прядка С. І. Конкурентоспроможність як чинник економічно-безпечного розвитку сільськогосподарського підприємства // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2019. №10. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-10-5256>

13. Покропивний С. Економіка підприємства: підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2011. 528 с.
14. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. №12. С. 174–177.

References

1. Pylypenko, Nadiia M.; Pylypenko, Viacheslav V.; Kuchkova, Kristina O.. Competitive Advantages of Agricultural Enterprises from the Perspective of the Analysis of the Competition's Conditions // Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 9. n. 8. PP. 2774-2789, dec. 2019. ISSN 2068-696X. URL: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/4144>. (accessed: 19.08.2020).
2. Andriychuk V.Gh. (2005), *Efektivnistj dijalnosti aghrarnykh pidpryemstv: teoriya, metodyka, praktyka, analiz: monohrafija*. Kyjiv: KNEU. 292 s.
3. Bohdanovych, O. H. (2012), *Analiz efektyvnosti diialnosti pidpryemstva na zasadakh uzgodzhennia interesiv hrup ekonomichnoho vplyvu [Analysis of performance on the basis of coordination of the economic impact of interest groups]* // *Marketynh i menedzhment innovatsii*, no. 1. (2012). S. 5.
4. Holovenko, A. (2012), "Pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti pidpryemstva iak rezultat efektyvnoho upravlinnia". [Improving the efficiency of the company as a result of effective management]. URL: <http://conference.spkneu.org/2012/12/golovenko-o/> (accessed: 29.08.2020).
5. Ghrechko A. (2015), *Doslidzhennja metodiv pidvyshhennja efektyvnosti vyrobnychoji dijalnosti pidpryemstva* // *Suchasni problemy ekonomiky i pidpryjemnyctvo*. V. 16. S. 10–18.

6. Druker P. (2004), *Effektyvnoe upravlenye* / per. s anghl. M. Koteljnykovej. Moskva, Astrelj. 284 s.
7. Mochernyj, S.V. (2000), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia] T.1, Vydavnychyj tsentr "Akademiia", Kyiv, Ukraine.
8. Morozov O. O. (2017), *Osnovnye puti povysheniya ekonomicheskoy effektivnosti deyatel'nosti predpriyatiya v usloviyakh rynka* // *Ekonomika i sotsium*. №12(43). URL: https://iupr.ru/domains_data/files/zurnal_43/Morozov%20O.O.%20Sovremennye%20tehnologii%20upravleniya%20organizaciyay.pdf (accessed: 10.07.2020)
9. Orlykovskiy M. (2014) *Novitni koncepciji upravlinnja efektyvnistju dijajlnosti suchasnykh pidpryjemstv* // *Efektyvna ekonomika*. V. 5. S. 18–23.
10. Pylypenko V.V., Pylypenko N.M. (2016) *Naukovo-praktychni aspekty ocinky konkurentospromozhnosti sil's'kokhospodars'kykh pidpryjemstv* // *Visnyk SNAU*. V.1(67). S. 73–78.
11. Pylypenko N. M. (2019) *Osnovni zasady formuvannja systemy zabezpechennja ekonomichno-bezpechnogho rozvytku sil's'kokhospodars'kogho pidpryjemstva*. // *Efektyvna ekonomika*. V. 1. DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.43](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.43) (accessed: 04.09.2020)
12. Pylypenko N. M., Prjadka S. I. (2019) *Konkurentospromozhnistj jak chynnyk ekonomichno-bezpechnogho rozvytku sil's'kokhospodars'kogho pidpryjemstva*. *Mizhnarodnyj naukovyj zhurnal «Ynternauka»*. Serija: «Ekonomichni nauky». V. 10. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-10-5256> (accessed: 14.08.2020)
13. Pokropyvnyj S. (2011) *Ekonomika pidpryjemstva: pidruchnyk*. 2-ghe vyd., pererob. ta dop. Kyiv, KNEU. 528 s.

14. Jaroslavs'kyj A. O. (2018) Ekonomichna efektyvnist' dijalnosti pidpryjemstva: teoretychnyj aspekt // Naukovyj visnyk Uzghorodskogo nacionalnogo universytetu. V. 12. S. 174–177.